

Frida Hegge Larssen

Det komplekse samarbeidet mellom barnevernstjenesten og barnehagen

Complex collaboration between child welfare service and daycare centers

Bacheloroppgave i Bachelor i barnevern

Veileder: Lasse Isaksen

Mai 2020

Frida Hegge Larssen

Det komplekse samarbeidet mellom barnevernstjenesten og barnehagen

Complex collaboration between child welfare service and daycare centers

Bacheloroppgave i Bachelor i barnevern

Veileder: Lasse Isaksen

Mai 2020

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet

Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap

Institutt for sosialt arbeid

Kunnskap for en bedre verden

10039- Frida Hegge Larssen

**Det komplekse samarbeidet mellom barnevernstjenesten
og barnehagen**

**Complex collaboration between child welfare
service and daycare centers**

Fakultet for samfunns- og vitenskap

Institutt for sosialt arbeid

Bacheloroppgave

Trondheim, 15.05.2020

Bachelor i barnevernspedagogikk

Antall ord: 9469

NTNU har intet ansvar for synspunkter eller innhold i oppgaven.
Framstillingen står utelukkende for studentens regning og ansvar.

Sammendrag

Denne oppgaven handler om hvilke faktorer som kan påvirke samarbeidet mellom barnevernet og barnehager i Norge. Det stilles spørsmål til hva som gjør at fagarbeidere som har utdanning innen relasjonsarbeid, ikke klarer å få til gjennomgående, gode samarbeid. Eller handler denne svikten om systemet og kommunene som ikke tar ansvaret sitt? Barn sviktes fordi samarbeid i landet ikke fungerer. Oppgaven tar for seg mistillit til barnevernet og drøfter hvordan informasjon, kunnskap, kommunikasjon og relasjon kan være faktorer som påvirker samarbeidet etatene imellom.

Summary

This assignment is about the factors that may influence the cooperation between the child welfare service and daycare centers in Norway. Questions are being asked as to why professional workers who have an education in communication are unable to achieve thorough, good cooperation. Or is this failure about the system and the municipalities that do not take their responsibility. Children are being let down because cooperation in the country does not work. The task deals with distrust of the child welfare service and discusses how information, knowledge, communication and relationship can be factors that influence the collaboration between the agencies.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning.....	5
1.1 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling.....	5
1.2 Presentasjon av problemstilling.....	5
1.3 Definisjoner av begreper i problemstillingen/ oppgaven.....	6
1.4 Avgrensing og presisering av problemstillingen	6
1.5 Redegjørelse for forforståelse og eget ståsted.....	7
1.6 Oppgavens disposisjon	7
2.0 Metode og litteraturvalg	8
3.0 Teoretisk bakgrunn	9
3.1 Barns beste, spesielt artikkel 3	9
3.2 Meldeplikt.....	10
3.3 En observerende barnehage.....	11
3.4 Kompleksitet i samarbeidet.....	11
3.5 Taushetsplikt.....	11
3.6 Opplysningsplikt.....	12
3.7 Kommunikasjon påvirker samarbeidet	12
3.8 Egenperspektivet	13
3.9 Personlig kompetanse	13
3.10 Relasjonskompetanse i møte med andre	14
3.11 Tverretatlig samarbeid	14
3.12 Svikt i systemet	15
3.13 To ulike mandater	15
3.14 Koordinatorrollen.....	16
3.15 Tillit mellom barnevern og barnehage	16
1. Barnevernet oppleves lukket.....	17
2. Gjør barnevernet for lite?.....	17
3. Barnevernet tar for drastiske grep	18
4. Barnevernet svarer på mistilliten.....	18
4.0 Drøfting	20
4.1 Innledning.....	20
4.2 Case	20
4.3 Har de nok kunnskap?	21
4.4 Kunnskap om mandatene	21
4.5 Hvorfor melder dere så sent?	22
4.6 Hvem har ansvaret for kunnskapen?	22

4.7 Kommunen som støttespiller.....	22
4.8 Kommunikasjon- og relasjonskompetanse fremmer samarbeid	23
4.9 Kan vi kalle det en relasjon?	23
4.10 Mangel på tillit i relasjonen	24
4.11 Hva skal til for at barnehagestyrerne får ønsket sitt oppfylt?	25
4.12 Forebygg relasjonen	26
4.13 Informasjon skaper samarbeid	26
4.14 Hindrer taushetsplikten informasjonsflyt?	27
5.0 Avslutning	28
6.0 Litteraturliste	30

1.0 Innledning

1.1 Begrunnelse for valg av tema og problemstilling

For det første vil jeg presisere min store interesse for dette temaet. Før jeg begynte på utdanningen som barnevernspedagog var jeg ansatt 100% i en barnehage over et halvt år. Det gav meg innsikt i og en opplevelse av hvordan hverdagen til en barnehageansatt er, hvilke drøftinger som skjer daglig og utfallet av beslutningene barnehagen tok. I løpet av dette halve året fikk jeg oppleve de pedagogene som oppdaget barn sine symptomer på at noe ikke stemte. Samtidig ble jeg også oppmerksom på hvordan flere ansatte ikke turte å se de smerteuttrykkene som barna viste, og lot dem gli unna. I senere tid har jeg tenkt og reflektert rundt hva det er som gjør at noen ikke tør å melde ifra til barnevernet og hva som påvirker relasjonen deres. For det andre fikk jeg ta del i en annen situasjon som også gjorde meg oppmerksom på temaet *samarbeid mellom etater*. En pedagogisk leder jeg møtte i praksis meldte bekymring for en gutt, der det gjaldt vold i hjemmet. Lederen satt på grundig dokumentasjon av ulike observasjoner fra guttens atferd. Barnevernet samarbeidet i liten grad med barnehagen og gav lovnader de ikke fulgte opp. Noe som endte med at barnehagen opplevde seg tilsidesatt, lite trodd på og hjelpeløse i den komplekse situasjonen. Relasjonen mellom barnehagen og foreldrene ble også forverret for hver dag som gikk, tilliten var totalt brutt. Konsekvensen av denne hendelsen endte med barnehagebytte for gutten og saksøking av barnehagen og den ansatte som meldte. Jeg ble så provosert da jeg fikk høre denne historien, og følte meg skuffet over min egen profesjon. Jeg stilte meg spørsmål rundt hvorfor det virker som om samarbeidet mellom barnevernet og barnehagen tilsynelatende ikke var særlig godt strukturert. Hadde de en relasjon i det hele tatt? Slike hendelser, som skissert over, skjønnte jeg at ikke var et enkelttilfelle. Jeg ble nysgjerrig på hvilke faktorer som kan påvirke samarbeidet mellom to etater, som begge trenger hverandres hjelp for å oppnå gode resultater.

1.2 Presentasjon av problemstilling

Barnevernloven har som mål “å sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, å bidra til at barn og unge får trygge oppvekstvilkår” (Barnevernloven, 1992, §1-1). For at barnevernstjenesten skal få utført sine plikter, er de avhengig av hjelp fra andre etater, deriblant barnehager. Et godt samarbeid mellom barnevern og barnehage burde være godt etablert for å sikre at utsatte og sårbare barn får hjelpen de behøver. Problemstillingen er dagsaktuell, noe som vises gjennom praksiserfaringer, litteratur og nyere forskning. Derfor er min problemstilling:

Hvilke faktorer påvirker samarbeid mellom barnevernstjenesten og barnehagen for å kunne jobbe sammen for barnets beste?

1.3 Definisjoner av begreper i problemstillingen/ oppgaven

Ordet barnevern betyr beskyttelse av barn (Kvello, 2010, s. 23). I barnevernsfaglig kontekst handler dette om ivaretagelse av barn.

I denne oppgaven vil jeg bruke begreper som *barnevernspedagog, barnevernsarbeider, saksbehandler, fagarbeider* og *ansatt* slik det faller seg naturlig. Her tenker jeg enten på rollen som saksbehandler i barnevernet, ansatte i barnehager eller generelt fagarbeidere som jobber innenfor faget de har kompetanse i.

Samarbeid handler om at to eller fler jobber for en løsning av en utfordring eller en oppgave. Samarbeid kan defineres som: “koordinering basert på frivillig innsats fra alle involverte parter – og der alle partene føler at de tjener på samarbeidet”(Jacobsen 2004: 82, sitert i Løvås & Svalsrød,2015,s.9).

Louvås og Louvås (2004) sier at *tverrfaglig samarbeid* er fagpersoner med ulike profesjoner som jobber sammen for å løse en oppgave (sitert i Løvås & Svalsrød, 2015,9-10). *Tverretattlig samarbeid* er samarbeid mellom ulike typer tjenester, virksomheter eller instanser (Lie, 2017)

Taushetsplikt «innebærer en plikt til å hindre at uvedkommende får tilgang til opplysninger som er taushetsbelagte. Som uvedkommende regnes i utgangspunktet alle andre enn den opplysningene gjelder» (NOU,2016:16, s.23).

Barnets beste vil jeg redegjøre for i oppgaven, og øvrige begreper vil bli avklart underveis.

1.4 Avgrensning og presisering av problemstillingen

Jeg har valgt problemstillingen ut ifra lovverket som delegerer den enkelte kommunen ansvaret for det norske barnevernet. Jeg vil fokusere generelt på retten alle barn har for hjelp, uansett kommune, jf. barnevernloven §1-2 (Barnevernloven,1992). I oppgaven vil jeg ikke gå inn på barnets utvikling og greie ut om fysiske eller psykiske konsekvenser for det enkelte barnet, men hensyn til omfanget på oppgaven. Det kunne vært spennende å dykke dypere ned i barnet som aktør i samarbeidet, men det vil jeg eventuelt spare til en masteroppgave. Tiltak som utfall av et samarbeid ville for noen vært naturlig å poengtere, noe jeg ikke har fokusert på. Et eksempel ville vært å drøfte barnets individuelle plan jf. Barnevernloven §3-2a, som en

del av samarbeidet mellom etatene (Barnevernloven, 1992). Underveis i oppgaven ble det naturlig for meg å inkludere foreldre som en del av samarbeidet.

1.5 Redegjørelse for forforståelse og eget ståsted

Jeg har en forforståelse av at vi mennesker bør være åpne, gi av oss selv og møte andre med nestekjærlighet. Jeg tenker at samarbeid kan komme i mange ulike former og oppstå mellom ulike mennesketyper, på tross av kulturelle bakgrunner, verdier, livssyn og andre ulikheter. Av erfaring bør de som skal samarbeide vite en del om personlighetstrekkene sine, egenskaper en har og utfordringer som de andre kan oppdage. Jeg undrer meg over hva som er de største utfordringene i et samarbeid mellom etater, som tilsynelatende skal ha bred kompetanse om relasjoner og kommunikasjon. Jeg vet det er stor variasjon i kommuner der samarbeidet fungerer mer eller mindre godt. Derfor kan jeg til tider mistenke at et profesjonelt samarbeid mellom etater blir personavhengig. Jeg stiller meg spørsmål om dette handler om for lite kompetanse gjennom studiene, strukturelle barrierer eller mangel på personlig kompetanse? Gjennom studiet og andre erfaringer har jeg lært at mennesker er så ulike, og at samarbeid absolutt kan være krevende. Som person er jeg nysgjerrig, lærevillig, sta og ivrig. Jeg har mye energi og jeg er typen som alltid vil gjøre det lille ekstra, noe jeg håper at preger det jeg leverer. Jeg håper også kunnskapen jeg tilegner meg i løpet av denne oppgaven vil påvirke og prege hvordan jeg selv utøver profesjonen min, enten som saksbehandler eller i annet arbeid med mennesker.

1.6 Oppgavens disposisjon

Innledningsvis har jeg redegjort for tema, problemstilling, forforståelse og eget ståsted. Videre vil jeg gjøre kort rede for litteratursøking og fremgangsmåte. Deretter kommer et eget kapittel om teoretisk bakgrunn. Der vil jeg redegjøre for barnets beste, plikter og krav innenfor lovverket, tillit til etater, kompleksitet i samarbeidet, ulike perspektiver og kommunikasjons- og relasjonskompetanse. Jeg vil drøfte fortrinnsvis i et eget kapittel, men noe drøfting vil komme underveis. Jeg vil belyse og drøfte følgende faktorer jeg mener kan påvirke samarbeidet mellom barnevern og barnehage: mangel på kunnskap om andres mandat, uklarheter av ledelse- og kommuneansvar, frykt for et skadelidende foreldresamarbeid, personlig ubehag, mistillit i relasjoner og ulike tolkninger av taushetsplikten. I avslutningen oppsummerer jeg de viktigste faktorene og kommer med tanker jeg nå sitter igjen med.

2.0 Metode og litteraturvalg

Jeg har valgt å skrive en oppgave som bygger på allerede, eksisterende kunnskap. Dette innebærer ulike forskningsrapporter, vitenskapelige teorier, faglitteratur og undersøkelser. En litterær oppgave bygger ikke på en spesiell metode, men det er vurderingene av de skriftlige kildene og kildekritikk som blir redskapet (Dalland,2012,s.223). Valg av metoder bør sees ut ifra et tidsperspektiv, ressurser og omfang. I mitt tilfelle ønsket NTNU at vi skulle skrive en litterær oppgave, som skulle fullføres i løpet av to måneder. Hadde tidsperspektivet vært lengre, ville jeg nok valgt en empirisk oppgave. Jeg liker kvalitativ metode som åpner for intervjuer av mennesker. Likevel er det flere fordeler en litteraturstudie vil kunne gi. Jeg har da mulighet til å raskt sortere ut teori eller litteratur som er nyttig og relevant for problemstillingen min og jeg kan prioritere mer tid på valgt litteratur. Jeg trenger ikke bruke tid på å finne intervjuobjekter, ei heller sortere ut empiri som er relevant for oppgaven. Sammen med litteraturstudiet har jeg valgt å bruke egne erfaringer, både fra praksis og tidligere arbeid og jeg vil underveis stille flere undrende spørsmål for å gi leseren større innsikt i hvordan jeg tenker og tolker.

Barnevernstudiet har gitt begrensninger for omfanget av metodedelen. Derfor vil jeg kort nevne at det i hovedsak er to sider ved kildekritikk; litteratursøking- og å gjøre rede for litteraturen som er blitt brukt i oppgaven (Dalland,2012,s.68). Jeg brukte iduun.no for å søke etter både eldre og nyere kunnskap. Coronaviruset har påvirket denne fasen, men jeg fikk skaffet meg fagbøker av andre medstudenter. Jeg fant ulike, relevante artikler og litteratur ved å søke på blant annet: “samarbeid, barnevern, barnehage”, “tverretatlig samarbeid”, “ledelse, barnevern, etater”. “svikt i samarbeid”. Jeg valgte både nyere og noe eldre litteratur, da jeg oppdaget at det var få variabler på det aktuelle praksisfeltet og i forskningsfunnene.

3.0 Teoretisk bakgrunn

3.1 Barns beste, spesielt artikkel 3

SSB viser at det ble sendt 3087 bekymringsmeldinger fra barnehager i Norge i løpet av 2018 (SSB, 2019). Det er en egen diskusjon på om dette er mindre enn det burde, da for eksempel skoleverket meldte inn 7125 meldinger samme år. Uansett var det over 3000 bekymringer for barn i barnehager i løpet av et år, som betyr over 3000 ulike former for relasjoner mellom barnehageansatte og barnevernsarbeidere. Etatene skal sammen jobbe for barnets beste, at unge får oppfølgingen de trenger og at de sårbare barna blir lagt merke til og oppdaget (Barnevernloven, 1992, §1-1).

Barnets beste er lovfestet i Grunnloven §104 og lyder “ved handlinger og avgjørelser som berører barn, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn (Grunnloven, 1814). Barns beste skal være i fokus når voksne arbeider med barn og unge. Begrepet har blitt ofte omtalt det siste tiåret, og barnets rolle og rettigheter har fått mer fokus og tyngre vekt i samfunnet (Regjeringen, 2019). Lovverket gir tydelig beskjed om hvordan barn skal bli hørt og tatt på alvor (Barne- og familiedepartementet, 1991, §31). Barnekonvensjonen (Barne- og familiedepartementet, 1991) gir oss tydelige rammer for hvordan et barn skal bli hørt og hvilke rettigheter barn har (se bilde under av Barnekonvensjonen, artikkel 3).

1. Ved alle handlinger som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal barnets beste være et grunnleggende hensyn.
2. Partene påtar seg å sikre barnet den beskyttelse og omsorg som er nødvendig for barnets trivsel, idet det tas hensyn til rettighetene og forpliktelsene til barnets foreldre, verger eller andre enkeltpersoner som har det juridiske ansvaret for ham eller henne, og skal treffe alle egnede, lovgivningsmessige og administrative tiltak for dette formål.
3. Partene skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for barns omsorg eller beskyttelse, retter seg etter de standarder som er fastsatt av de kompetente myndigheter, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert tilsyn (Barne- og familiedepartementet, 1991).

«(...) tjenester snakker for dårlig sammen, samt at prinsippet om «barnets beste» i for liten grad er integrert i hjelpeapparatet som helhet. For dem som ser tilbake på en oppvekst preget av ulik svikt, er det tungt å forsones seg med at «noen visste» allerede da de var små» (NOU, 2017:12, s.12). Barnets beste er et prinsipp og et begrep alle barnevernsarbeidere skal ha med i vurderinger de gjør. Arbeidet barnevernet utfører skal være til hvert enkelt barns

beste, der de skal få muligheten til å uttrykke følelser og meninger om sin egen situasjon (Lindboe, 2012, s. 179). Men hvordan ser dette ut i praksis?

Hva barnets beste innebærer kan for flere oppfattes forskjellig, og tolkes ulikt av kultur, verdier og ulike perspektiver. Alle bestemmelser i barnevernet og generelle bestemmelser som omhandler barn, skal i prinsippet bli vurdert ut ifra barnets beste (Bunkholdt & Kvaran, 2015,s.48). Ulike saker byr på mer eller mindre kompleksitet, spesielt da det dreier seg om omsorgsovertakelse, samvær, foreldrerett og adopsjon. Tid er et begrep som i slike saker får stor betydning, da barnets mening og holdning kan endre seg over tid, og saken kan få nye perspektiver. I barnekonvensjonens artikkel 12 kommer det tydelig frem at barnet har rett til å fritt uttrykke seg og sine synspunkter, og dette skal vektes opp mot barnets modenhet og alder. Barnas behov for både omsorg og beskyttelse skal ivaretas og vektes tyngre enn foreldrenes rettigheter (s.28). Skjønn blir brukt i saker der barnets beste skal vurderes, hvor variablene kan være noe ulike. Kultur og verdier kan spille inn på hva som vektes tungt, og det kan være utfordrende å ta valg for et barns fremtid.

3.2 Meldeplikt

«Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan, skal uten hinder av taushetsplikt melde fra til barnevernstjenesten uten ugrunnet opphold, a) når det er grunn til å tro at et barn blir eller vil bli mishandlet, utsatt for alvorlige mangler ved den daglige omsorgen eller annen alvorlig omsorgssvikt (...)» (Barnevernloven,1992,§6-4). Her tar lovverket for seg hvordan fagarbeidere skal opptre hvis de er bekymret for et barn i for eksempel barnehagen. Barnevernstjenesten skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får hjelpen de trenger og en trygg oppvekst (ibid.§1-1). Dette ansvaret og oppdraget er stort og barnevernet er derfor avhengig av at andre som er bekymret for barn melder bekymring (Barne- og likestillingsdepartementet,2009,s.9). Det finnes vilkår i loven for å melde bekymring, som for eksempel punkt §6-4a. Punktet omhandler bekymring om vold og overgrep. Som barnehageansatt er du en del av dem som «utfører tjeneste eller arbeid for et forvaltningsorgan». Vilkårene ved punkt a gjelder ved bekymring for «mishandling», «mangel på daglig omsorg» og «alvorlig omsorgssvikt» (Barnehageloven,2005,§22). Den ansatte må her vite hva begrepene inneholder og forskjellene på dem, for å kunne vurdere situasjonen og bekymringen sin riktig. Mishandling betyr altså handlinger som kan påføre barnet fysiske eller psykiske skader (SNL,2019). Det betyr at begrepet innebærer mer enn fysisk vold som kan oppdages gjennom for eksempel blåmerker eller sår på kroppen. Kunnskap om lovverket og barns omsorgssituasjon kan være

avgjørende for om voksne ser smerteuttrykk noen barn viser (Bufdir,2018). Jeg undres over om barnehageansatte i Norge er klar over hvilken kunnskap som kreves av dem hvis et barn uttrykker smerteuttrykk?

3.3 En observerende barnehage

Barnehagen er en av etatene som har mulighet til å komme tett på et barns liv, familiesituasjon og oppvekst (Barne- og likestillingsdepartementet,2009,s.7). Den ansatte har tilgang på flere timer om dagen med barna og kan observere dem i ulike situasjoner (Keilman,2017,s.154). Observasjonen kan foregå i samhandling med barn og voksne i barnehagen, men også i situasjoner med foreldre eller omsorgspersoner og søsken. Barnehageansatte kan i noen tilfeller legge merke til at barnet ikke er seg selv en dag og oppleve at det er noe som ikke helt stemmer. Noen går i lengre perioder med en slik følelse uten å ta det videre. Forklaringene varierer, og kan omhandle barnets alder og umodenhet, tanker som “det er sikker bare meg som ser det, foreldrene er jo bare hyggelige”. Dette kan påvirke handlingsmønsteret til ansatte i barnehagen. Benektelse og bagatellisering av det en oppdager er to begreper flere ansatte i barnehagen må forholde seg til og være bevisst (ibid. s. 158). Kollegial anerkjennelse fra styrer og kollegaer vil kunne påvirke hvordan magesfølelsen for bekymringen arter seg (ibid.s.161). Mange føler på redsel for å melde en bekymring til barnevernet og er redd det vil forverre situasjonen for barnet. Relasjonen til foreldrene er også utsatt ved å melde bekymring, noe som kan begrense en bekymret ansatt (Moe,2015). Dette er en vanlig følelse, men kan ha store konsekvenser. Hvordan kan systemet bidra til å minske denne frykten?

3.4 Kompleksitet i samarbeidet

En barnevernsarbeider vil møte på komplekse samarbeid om komplekse utfordringer (Christiansen & Kojan,2016, s.187). Kompleksitet kan handle om blant annet ulike verdisyn og vår personlig bagasje, religion, systemene vi lever under, lover og regler, kultur, forskning, teoretisk forankring, kunnskap og relasjoner. Når en saksbehandler i barnevernet skal samarbeide med barnehager i saker hvor det er stor bekymring, vil det kunne oppstå ulike former for kompleksitet.

3.5 Taushetsplikt

Barnevernet er lagt under et lovverk som skal gi retningslinjer og beskyttelse for barn og familier som trenger bistand av barnevernet, i form av taushetsplikt (Barnevernloven, 1992,§6-7). Formålet med taushetsplikten er å hindre spredning av sårbar informasjon og

personlige opplysninger. Barnevernet må forholde seg til denne bestemmelsen, også i samarbeid med andre etater og instanser. Samtidig har taushetsplikten noen unntak. Den kan oppheves dersom den eller de som har krav på taushet samtykker i at opplysninger om dem kan gjøres kjent (Forvaltningsloven,1967,§13). Barnevernstjenesten kan likevel gi opplysninger til enten barnehagen eller andre etater når dette er nødvendig for å sikre barnet en tilfredsstillende omsorgssituasjon, eller at etaten skal kunne utføre sitt pliktige arbeid (Barnevernloven,1992,§6-7 & Forvaltningsloven,1967, §13b).

3.6 Opplysningsplikt

Barnehagen er underlagt et lovverk som regulerer opplysningsplikt. Opplysningsplikten følger både av barnevernloven §6-4 og av barnehageloven §22 annet ledd (Barne- og likestillingsdepartementet,2009,s.17). Barnehagen plikter å opplyse barnevernet «når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt» (ibid.s.18). Barnehagen må derfor vurdere om deres plikt om å opplyse barnevernet er utløst, ved hjelp av kunnskap om barnet og familien og gjennom faglig skjønn. De skal ikke vurdere om vilkårene for å fatte vedtak etter barnevernloven er oppfylt, noe flere har opplevd av (Baklien,2010). Det er barnevernets mandat å undersøke og vurdere. Her oppstår det ofte komplekse situasjoner for de ansatte i barnehagen (Christiansen & Kojan,2016,s.187). Hvis barnehagen melder bekymring skal de få tilbakemelding fra barnevernet om saken er henlagt eller skal undersøkes, og kan i noen tilfeller få opplysninger om hvilke tiltak som blir satt inn. Med samtykke fra foreldre eller om det er til barnets beste, kan barnevernet gi mer opplysninger til barnehagen så fremt dette fremmer oppgavene til barnehagen (Barnevernloven,1992,§6-7a).

3.7 Kommunikasjon påvirker samarbeidet

Kommunikasjon defineres som «utveksling av meningsfylte tegn mellom to eller flere parter» (Eide & Eide, 2007,s.17). Som fagarbeider der en jobber med mennesker bør en ha god kommunikasjonskompetanse, en kompetanse som dannes gjennom hele livet og da spesielt gjennom samhandling med andre mennesker (Røkenes & Hanssen,2012,s.9-12). Det stilles større krav til kommunikasjonskompetanse til fagpersoner som jobber med mennesker, enn andre. Likevel varierer kompetansen i kommunikasjon hos fagarbeidere. I en undersøkelse gjennomført i Trondheim kommune kommer det frem hvordan flere foreldre, som har samarbeidet med barnevernet, opplevde at kommunikasjonen dem imellom ikke var god, at den manglet respekt og at de opplevde seg forhåndsdømt (Haugen, Paulsen og Berg, 2012,s.23). Flere foreldre beskriver hvordan det første møtet med saksbehandleren var

avgjørende for det videre samarbeidet og dets utvikling. Gjennom kommunikasjonen fikk partene et inntrykk av hverandre, noe som preget relasjonen og samarbeidet i etterkant. Rapporten trekker frem hvordan vi tenker ulikt, hvilke perspektiver både fagfolk og foreldre har og hvordan dette påvirker relasjonen mellom barnevern, foreldre og barnehage (Røkenes og Hanssen,2006,s.36).

3.8 Egenperspektivet

En situasjon har alltid ulike perspektiver, noe barnevernstudiet i Trondheim har hatt et stort fokus på. Røkenes og Hanssen (2006) trekker frem hvordan vi alle opplever verden ut ifra vår virkelighetsforståelse, kalt egenperspektivet. Mitt perspektiv på verden blir skapt av erfaringer, min personlighet, kunnskap og holdningene jeg har. I yrker der en jobber tett med mennesker er det svært viktig at en er bevisst sine egenskaper, bakgrunn og betydningen av disse faktorene. Både for kolleger og brukere vil dette være til stor hjelp når en skal utøve et profesjonelt arbeid. Hvis jeg ikke er bevisst min egen verden eller er klar over hvilke perspektiver jeg ser ut ifra, er det sannsynlig at jeg blir å utgjøre en risiko for de rundt (s.36-38).

3.9 Personlig kompetanse

I situasjoner der barn viser symptomer på bekymringsfull atferd kan det kreves både teoretisk og personlig kompetanse av den voksne. Skau (2011,s.60-62) viser til sin modell; kompetansetrekanten, som tar for seg en fagpersons samlede og profesjonelle kompetanse. Teoretisk kompetanse, yrkesspesifikke ferdigheter og personlig kompetanse er de tre aspektene og de henger nøye sammen. Jeg vil gå igjennom et av aspektene, og trekke frem hvordan personlig kompetanse danner et grunnlag for og er viktig i samspill med mennesker. Personlig kompetanse innebærer holdninger, verdier og væremåte til hvert enkelt menneske, og dette vil prege oss i møte med andre (Delås,2011,s.84). Hvem er du som person og hvordan oppfattes din personlighet, er sentrale spørsmål. Både privat og i yrkeslivet kan vi erfare å bli trigget. Det kan handle om noe eller noen som trigger en mindre behandlet og bearbeidet hendelse, erfaring eller minne i ens fortid. Gjennom å være bevisst slike følelser, utfordre egne verdier, tenkesett, væremåte og holdninger vil en utvikle sin personlig kompetanse (Skau,2011,s.60-62). Dette gir personlig trygghet (Delås,2011,s.84). Slik personlig bevisstgjøring kan være vanskeligere og mer krevende enn å tilegne seg teoretisk kompetanse eller yrkesspesifikke ferdigheter. Her er det du selv som må jobbe og bearbeide erfaringer, for å bruke kompetansen bevisst i yrkessammenheng. Dette i motsetning til den

vitenskapelige og teoretiske kunnskapen som allerede finnes. Den personlige kompetansen er unik, og vil uansett være i utvikling, enten vi er den bevisst eller ei (Skau,2011,s.57-62).

3.10 Relasjonskompetanse i møte med andre

I kommunikasjon med andre trenger vi relasjonskompetanse for at samhandlingen skal bli god. «Relasjonskompetanse dreier seg om å forstå og å samhandle med de menneskene vi møter i yrkessammenheng på en god og hensiktsmessig måte» (Røkenes og Hanssen 2006,s.7). I arbeid med mennesker vil en møte situasjoner hvor relasjonskompetansen kan påvirke et samarbeid eller en beslutning. Som fagarbeider bør en ha kunnskap om bakenforliggende årsaker til hvorfor vi er som vi er, noe som kan påvirke hvordan den andre oppfatter deg. Vi trenger også kunnskap om våre perspektiv på verden og vår forforståelse som er en del av relasjonskompetanse. Bevisstgjørelse rundt hva en tar med seg inn i en relasjon, kan være nyttig og et godt arbeidsverktøy. Jo bedre relasjon du får til en klient, vil det utvikle seg nye behov og kompetansekrav i relasjonen. Dette er et eksempel på hvordan fagarbeideren bør ha kunnskap om ulike faser som oppstår i en relasjon. Derfor er det spesielt viktig å være bevisst sin egen rolle (ibid.s.8). I en relasjon vil det også kunne oppstå maktulikheter. Selvinnsikt og en empatisk holdning kan være to egenskaper som bidrar til at andre kan føle seg forstått og sett, tross maktulikheten (Damsgaard,2019,s.133).

3.11 Tverretatlig samarbeid

Tverretatlig- og tverrfaglig samarbeid er to begreper som instanser må forholde seg til (Barnevernloven,1992,§3-2). Et overordnet mål med tverretatlig samarbeid er å hjelpe og avlaste barn, unge og foreldre som trenger særskilt hjelp for å få til en god nok omsorgssituasjon (Kinge,2012,s.52). Dette oppdraget er felles for etater som arbeider med barn, enten det er snakk om pedagogisk eller terapeutisk arbeid. Hvorfor er det derfor ofte vanskelig å få til et godt tverretatlig samarbeid? Kinge (2012) gjengir forskning fra NOU 2009:22 som tar for seg flere faktorer som kan påvirke samarbeidet mellom hjelpeapparatene. «(...) kulturforskjeller, motstridende målkriterier, samt skjev maktbalanse i de ulike tjenester, kan hindre samarbeid. For å gi helhetlig og koordinert hjelp tidlig nok må det utvikles et bedre samarbeid mellom tjenestene, både på statlig og kommunalt nivå» (gjengitt i Kinge,2012,s.53). Lone og Værnor (2019) trekker frem faktorer som kan påvirke et tverretatlig samarbeid positivt. Her trekker de blant annet frem hvordan samarbeid må være grundig innarbeidet i topplødsen i kommunen, at det må være en helhetlig- og felles forståelse for tilbudene og de trekker frem viktigheten av den enkelte ansatt sin kompetanse om samarbeid og andre etater (s.61).

3.12 Svikt i systemet

I NOU 2017:12 kommer det frem hvordan det offentlige systemet er en del av svikten som har skjedd i flere saker hvor barn og ungdommer har opplevd omsorgssvikt, vold eller overgrep i barndommen. Utvalget ble satt sammen for å undersøke blant annet saker der store mangler på informasjonsdeling mellom de ulike tjenestene var tilfellet. Dette spesielt fordi det var ulike oppfatninger av regelverket rundt taushetsplikt, opplysningsplikt, avvergeplikt og mangel på kunnskap om de andre tjenestenes arbeidsområder. “En adgang til å dele informasjon mellom tjenestene er en forutsetning for et effektivt samarbeid” (NOU 2016:16, s.124). Det diskuteres om reglene om utveksling av informasjon er for regulerte, og til hinder for samarbeid. Staten og kommunene mangler gode rutiner for at etatene skal danne stabile relasjoner. Slikt arbeid tar tid, krever penger og må prioriteres i en ellers hektisk arbeidsuke. Utvalget trekker også frem hvordan internasjonal litteratur viser at de samme utfordringene om samarbeid er gjenkjennelig også utenfor Norge (s.56). Jeg undres over hvorfor etater, som tilsynelatende har felles mål; at barn skal ha en trygg og god oppvekst, ikke får til et godt samarbeid.

3.13 To ulike mandater

Barnehagen og barnevernstjenesten har to ulike mandater og sitter med ulik kompetanse på barn. Barnehagen skal «(...) ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling» (Barnehageloven,2005,§1). Barnevernet skal «(...) sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid» (Barnevernloven,1992,§1). Dette betyr to ulike perspektiver å se barns situasjon ut ifra, og dermed følger det forskjellige oppgaver etatene skal utføre. Et godt og positivt samarbeid mellom barnevernet og barnehager vil derfor kreve kunnskap om mandatet til den andre parten (Christiansen & Kojan,2016,s.187). Kommunen har ansvaret for at et tverrfaglig- og etatlig samarbeid skal koordineres og at det opprettes ansvarsgrupper (Kinge,2012,s.179). En utfordring er hvordan lovverket ikke presiserer hvem av etatene som har det spesifikke ansvaret, og det kan dermed oppstå misforståelser i komplekse saker der to etater med ulike mandater skal samarbeide (Christiansen & Kojan,2016,s.187). Bronfenbrenner sin utviklingsmodell sier noe om hvordan et barn blir påvirket både direkte og indirekte av systemene rundt det (RVTS,2015). Alt fra de viktigste og nære relasjonene, ut til det mer fjerne systemet hvor samarbeid mellom barnevern og barnehage påvirker barnet. Begrepet *systemkompleksitet* beskriver slike utfordringer der systemet har innvirkning på arbeidet barnevernet skal utføre (Christiansen &

Kojan,2016,s.28). En barnevernleder forteller om sine erfaringer etter ulike samarbeid med barnehager, der fokuset har vært å bli kjent med hverandres mandater, kompetanse og rammeverk. «Vi må ha gjensidig forståelse av den aktuelle arbeidssituasjonen. Hvis du som barnehagestyrer er trygg i rollen din i forhold til det du ser og det du gjør og egen kompetanse – så er det ikke problem å gå og snakke med hverandre. Dialogen er viktig. Det må være takhøyde for diskusjoner» forteller en barnevernleder (Moe,2015,s.17).

3.14 Koordinatorrollen

Tiltak bør ligge på det lavest mulige nivået, altså et kommunalt ansvar. Kommunen har ansvar for å organisere de ulike etatene mest hensiktsmessig, koordinere og sikre seg at alle oppgaver blir dekket. Mangler innenfor noen fagområder eller felt kan gi store konsekvenser for barn som trenger særskilt hjelp og oppfølging. Derfor er koordinatorrollen en rolle som kan påvirke samordning av tjenestene (Kinge,2012,s.50). Samtidig er en slik rolle sårbar. En familie trenger at koordinatoren er oppdatert til enhver tid, både på sakens fremgang, samt den enkelte familie- og barns ståsted og meninger. Personen må vite hvilke andre etater som er innblandet i en sak, hvilke perspektiver de jobber ut ifra og legge til rette for at de ulike fagområdene kommer til ordet. Kontaktperson er også et begrep og en rolle som brukes i lignende situasjoner (ibid.). Barnehager uttrykker at de savner en mer stabil relasjon til en fast person i barnevernet, og dette kan de muligens få gjennom en kontaktperson eller en koordinator.

3.15 Tillit mellom barnevern og barnehage

En undersøkelse gjennomført av Bratterud og Emilsen (2011), gjengitt i forskningsrapporten til Moe (2015,s.8) tar for seg tematikken om at barnehageansatte trenger bredere kompetanse rundt handlingstiltak når de er bekymret for omsorgen til et barn. I undersøkelsen vises det allikevel til at 80% av barnehagene ga uttrykk for et ønske om et tettere samarbeid med barnevernstjenesten, og gjennom dette bredere kompetanse. «Barnehagestyrere vurderer samarbeidet med barnevernet som dårligst når det gjelder samarbeid» viser en annen undersøkelse av Børhaug og Moen (2015), gjengitt av Moe (2015.s.8). Noe av det som trekkes frem som grunnlag for påstanden er kontrollfunksjonen barnevernet har, som ikke bygger opp en kultur for et trygt samarbeidsmiljø og en tillit i relasjonene mellom foreldre, barnehagen og barnevernet. I en annen forskningsartikkel om samarbeid mellom barnevern og barnehage (Baklien,2010 s.239-242) blir begrepet og perspektivet «de andre» diskutert som et mulig hinder for samarbeid. Flere ansatte ved barnehager i Norge trekker frem stor mistillit til barnevernet. Mangel på tillit handler om tre ulike faktorer, som jeg nå vil gå nærmere inn på.

1. Barnevernet oppleves lukket

Den første mistilliten handler om opplevelsen av barnevernet som et lukket system, der barnehagen gir fra seg sårbar informasjon, men får lite tilbake. I etterkant av bekymringsmeldingen trenger de grundigere tilbakemeldinger på hva informasjonen blir brukt til og oppdatering i arbeidet som gjøres. I Backe-Hansens undersøkelse (sitert i Baklien,2010,s.239-242) kommer det frem at 76 % av barnehagestyrerne opplever de mangler informasjon om hvordan det går med saken videre. Dette sier de at gjør det vanskelig å melde fra om en bekymring senere. Baklien (2010) trekker frem synspunkter fra NOU 2000:12 (s.51) om hvordan etater kunne tenke seg en mer systematisk ordning på tilbakemeldinger fra barnevernet, for å sikre god informasjonsflyt. I 2009 ble barnevernet og andre etater sine ønsker hørt, og det ble lovpålagt at barnevernet skulle komme med systematiske tilbakemeldinger om utfallet av meldingen. Et resultat på svak informasjonsutveksling kan føre til at samarbeidspartnerne til barnevernet ikke har tillit nok til tjenesten og dermed unngår kontakt. For barnevernet vil dette være en utfordring, da barnehagen er en av de instansene som ser de utsatte barna mest. Strøm (2007), sitert i Baklien (2010,s.239) uttrykker at også fra det juridiske perspektivet anbefaler barnevernet å vurdere hvilke rutiner som benyttes rundt tilbakemeldinger til samarbeidspartnere. Uttalelsen kom før det ble lovpålagt et krav om systematiske tilbakemeldinger fra barnevernet. Likevel uttrykker etater enda mangel på god nok informasjon (Lone & Værnor,2019,s.61).

2. Gjør barnevernet for lite?

Den andre mistilliten handler om at barnevernet gjør for lite (Baklien,2010,s.239-240). Barnehageansatte opplever at de melder om alvorlig bekymring, men erfarer at sakene blir henlagt. Slike opplevelser gjør at en ikke ønsker å melde igjen, uttrykker de ansatte. De ansatte i barnehagen sier de måtte gå flere runder med seg selv for å vurdere om det egentlig var til barnets beste å melde ifra til barnevernet, eller om de skulle ta fatt i situasjonen selv. Enkelthendelser de tidligere hadde erfart, etter mangel på et såkalt samarbeid, satt i ryggmargen til flere av dem. En følelse av å ikke bli sett eller tatt på alvor kan huskes i flere år, noe informantene uttrykte (se utdypende sitat under).

«Jeg har meldt for barn som er blitt mishandlet, som jeg har vært helt sikker på er blitt mishandlet. Og det er ikke blitt gjort noe. Når jeg da sitter i møter med en relativt utagerende far og forteller at jeg har meldt, og sitter og er redd selv, og det ikke skjer noe! Saken blir bare henlagt. Da blir du veldig skuffet. For da får du ikke så veldig lyst til å melde igjen... For det ble selvfølgelig et kjempedårlig samarbeid med de foreldrene etterpå. Da sitter du med den dumme der at har vi egentlig gjort noe som hjelper barnet? (...) I det konkrete tilfellet så jeg merker etter et belteslag som barnet selv fortalte om. Og da meldte jeg, for jeg kunne ikke stå i det og vite det uten å gjøre noe. (...) Vi fikk en bekreftelse på at de hadde mottatt meldingen. Så skjedde det ikke noe mer» (Baklien,2010,s.240).

3. Barnevernet tar for drastiske grep

Den tredje mistilliten handler om det motsatte av det som er sitert over, at barnevernet tar for drastiske beslutninger, altså gjør for mye (Baklien,2010.s.241-242). Det skal ikke så mye til for å trå feil i relasjonen mellom barnevernet og foreldre, da en del foreldre har en negativ holdning til barnevernet fra før. Ansatte i barnehager nevner det kan være en utfordring å bruke barnevernet som en hjelpeinstans, på grunn av foreldrenes forutinntatte holdning til etaten. «Hvis ikke dere viser forbedringer, blir vi nødt til å få hjelp av barnevernstjenesten,» kan skape frykt hos foreldre og skade relasjonen mellom dem og barnehagen. Flere ansatte i skoler og barnehager opplever at de i flere tilfeller blir sittende igjen med “eksploderende” foreldre. Barnevernet kan gi andre instanser opplevelsen av at de overkjører og rokker ved noe som de egentlig ikke vet nok om enda (ibid.). Derfor blir bekymringer for barn, i noen tilfeller, henvendt til andre mer “kjente” instanser som PPT, helsestasjonen eller BUP. Dette viser undersøkelsen til Backe-Hansen(2009). Begrunnelsen er for å unngå et samarbeid med barnevernet, som for flere virker som en mer ukjent og mindre forutsigbar samarbeidspartner.

4. Barnevernet svarer på mistilliten

Barnevernet uttrykker noen av sine perspektiver i forskningsrapporten (Backe-Hansen,2009,s.243). De uttrykker at de andre samarbeidsinstansene ofte mangler kunnskap om hvilke ulike tiltak barnevernstjenesten har å tilby. Et beskrivende eksempel på det er at skolen eller barnehagen ikke alltid har meldt bekymringsmelding hvis de selv tenker at «her er det galt å ta barnet ut av familien». En slik holdning tyder på at kunnskapen om barnevernstjeneste sine muligheter og tiltak, er liten i noen kommuner. En teori kalt Thomas-teorem handler om at menneskets oppfatning av hvordan virkeligheten er, er viktigere enn den faktiske virkelighet (Tjora,2019). Summen av fortolkning av opplevelser blir det vi anser

som virkelighet. Ved samarbeid og endring vil det derfor være viktig å løfte frem aktørenes opplevelse av de mulige samarbeidspartnerne.

Et annet eksempel som trekkes frem er den tiden det ofte tar fra det oppstår bekymring for et barn i barnehagen, til bekymringsmeldingen er hos barnevernet (Baklien,2010). Det hender at bekymringen har utviklet seg betydelig negativt når barnehagen først bestemmer seg for å melde, noe som gjør saken og situasjonen mer krevende å arbeide med, noen ganger også uløselig for barnevernet (s.243). Det kan virke som om det ikke er en felles forståelse mellom barnevernet og barnehagen. Barnevernet forteller i rapporten at de har en negativ oppfatning av det mulige samarbeidet med barnehage- og skolesystemet. En slik holdning legger ikke opp til et godt samarbeid og en slitesterk og trygg relasjon i saker der det er stor bekymring. Barnevernet skal i den ene delen av relasjonen være åpne og skape trygge rom for å prate sant og ærlig (Aamodt, 2005, s.185). Samtidig kan informasjonen være så alvorlig at tiltakene som settes inn, blir mer inngripende enn forventet.

4.0 Drøfting

4.1 Innledning

Flere nevnte rapporter trekker frem at kommunikasjonen mellom barnevernstjenestene og andre etater er for dårlig (NOU 2017:12,s.20 og Haugen,et.al.,2012,s.23). Konsekvensen av dårlig kommunikasjon kan være at prinsippet «barnets beste» ikke blir ivaretatt slik det er lovpålagt (Barne- og familiedepartementet,1991). Barnevernstjenesten uttrykker at de er avhengig av at barnehager og skoler melder bekymring til barnevernet slik at de kan gjøre en tidlig innsats, undersøke og sikre omsorgssituasjonen til barnet. Samtidig unngår flere etater å ta kontakt med barnevernet. Barnehageansatte har en daglig kontakt med de aller fleste barn fra 1-6 år i Norge. De sitter hver og en på nyttig men sårbar informasjon om hvert enkelt barn (Barne- og likestillingsdepartementet,2009,s.7). Jeg vil drøfte deler av problemstillingen min gjennom å illustrere en case, satt sammen av ulike erfaringer jeg har fra praksis og tidligere arbeid i barnehage.

4.2 Case

Nils på fire år går i bygdas barnehage. Han bor i en liten kommune i Nordland hvor alle kjenner alle. Han har tre eldre brødre. De har alle gått i samme barnehage med de samme ansatte, hvor flere av dem har lang fartstid i barnehagen. Nils er en blid gutt, samtidig som han er sårbar. Han har mye energi og lite impuls kontroll. Nils har fått tett tilknytning til den nyansatte pedagogen på avdelingen, Silje. Da han var tre år hadde Nils perioder hvor han sparket og bet de andre barna da han ble sint. Dette har blitt verre nå som han er tett knyttet til pedagogen. Nils anser Silje som bare sin. Foreldrene til Nils har hatt fire barn i barnehagen, hvor alle har vært viltre gutter med slakke grenser. De er alltid hyggelige mot de ansatte og bruker å møte opp på foreldremøter og andre samtaler. Styreren i barnehagen har over flere år fått en sterk relasjon til begge foreldrene. Barnehagen kjenner familien godt, og opplever dem som ressurssterke. En dag når Nils kommer i barnehagen er han stille. Silje spør Nils hvordan han har det i dag, men han svarer ikke og ser sint ned i gulvet. «Er du lei deg i dag,» spør Silje rolig. Nils sier plutselig raskt: «Det gjør vondt i hodet, pappa kastet hodet inn i døra, jeg gråt, au».

Etter Nils sin siste uttalelse finnes det ulike måter å gå frem på. Jeg vil begynne med å poengtere at Nils er et barn som de fleste barnehager kan kjenne igjen. Et av fem barn opplever mindre alvorlig vold, og 1 av 20 opplever alvorlig vold eller svikt, viser statistikk fra NHI (2019). Dette betyr at det er stor sannsynlighet for at hver barnehage har mer enn ett barn

som lever under omsorgssvikt eller andre alvorlige forhold. Jeg vil videre bruke både casen, erfaringer og teori for å drøfte faktorer som kan påvirke et samarbeid.

4.3 Har de nok kunnskap?

Etter det jeg har trukket frem i teoridelen av oppgaven viser resultater fra Baklien (2010,s.244) at Silje mest sannsynlig kunne kjent på usikkerhet og frykt i situasjonen hun nå befant seg i. Dette kan avhenge av kunnskapen Silje har, både om barn og deres omsorgssituasjon, men også kunnskap om hvilke steg en skal ta i en slik situasjon. I praksis møtte jeg flere barnehagestyrere som diskuterte hva de ville gjort i en lignende situasjon som denne. Det overrasket meg hvor mange som ikke ville ringt barnevernet, men foreldrene først. Handler dette om mangel på kunnskap? Si at Silje ikke har tidligere erfaringer fra samarbeid med barnevernet, og går til styreren i barnehagen for å fortelle hva Nils har uttalt. Styreren har mest sannsynlig vært i kontakt med barnevernet før, og sitter med ulike erfaringer. Moe (2015,s.17) trekker frem hvordan barnehagestyrere må ha selvtillit nok og være trygge på sin rolle rundt det de ser og hører. Da er det enklere å ha en dialog med barnevernet.

4.4 Kunnskap om mandatene

I en slik situasjon vil det være flere faktorer som kan påvirke det fremtidige samarbeidet med barnevernet. Kunnskap om de to ulike mandatene og hvilken plikt barnehagen er underlagt er to faktorer. Lovverket sier at barnehagen skal jobbe for barnas behov for omsorg og lek, læring og danning (Barnehageloven,2005,§1). Barnevernet skal hjelpe og beskytte de barna som lever under skadelige forhold (Barnevernloven,1992,§1). Nils sin uttalelse tilsier at han lever under skadelige forhold. I følge Barnehageloven (2005,§22) har styreren og Silje meldeplikt til barnevernet, da det ikke ligger i deres mandat å bestemme hva som nå er best for Nils. Barnevernstjenesten sier i rapporten til Baklien (2010,s.238) at de opplever flere etater som jobber med barn, som mangler kunnskap om hvilke tiltak og muligheter barnevernet kan bidra med. Det kommer frem hvordan ansatte i skole og barnehage gjorde egne vurderinger av hvilke tiltak som kunne bedre bekymringen de hadde. Hvis de mente at tiltaket ikke burde bli å flytte barnet ut fra familien sin, ble ikke barnevernet varslet om bekymringen. Slik håndtering og mangel på kunnskap om barnevernet kan resultere i at barn må ta konsekvensen av systemets svikt. Bronfenbrenner trekker frem eksosystemet som innebærer hvordan barn er omgitt av systemer som samarbeider (RVTS,2015). I dette tilfellet handler det om hvordan barnevernet samarbeider med Nils sin barnehage, og hvordan utfallet av samarbeidet eller mangel på samarbeid indirekte eller direkte påvirker Nils.

4.5 Hvorfor melder dere så sent?

Barnevernet opplever at barnehagene ofte melder bekymring for sent (Baklien,2010,242). Dette bekrefter også resultater fra undersøkelsene i NOU 2017:12 (s.56) hvor svikten i systemet som rammer barn som Nils, ofte kan handle om mangel på kunnskap hos de som jobber med barn. Klarer Silje og andre ansatte å tenke på konsekvensene Nils kan få av å ikke melde ifra til barnevernet? Eller er de for preget av forforståelsen, egne virkelighetsbilder og mangel på god organisering så de ikke ser konsekvensene? Thomas Teoremet, som nevnt i punkt 3.15 sies noe om akkurat dette. Det er lett å tro at vi går med et virkelighetsbilde som stemmer, fordi vi tenker ut ifra og er preget av egenperspektivet. Solberg (2008:136) siteres i Baklien (2010) der det trekkes frem hvordan noen ansatte i skoleverket hadde et bilde av at barnevernet kom inn, hentet ungene og gikk igjen. Med den kunnskapen vi har om samarbeid, vil jeg påstå at en slik forforståelse av en hjelpeetat som barnevernet, ødelegger noe av grunnlaget for et samarbeid. Tryggheten og tilliten til de ansatte rokkes ved, så derfor er jeg nysgjerrig på hvem som har ansvaret for å sikre denne kunnskapen?

4.6 Hvem har ansvaret for kunnskapen?

I proposisjon 73 L til stortinget (Barne- og familiedepartementet,2016–2017) blir det trukket frem hvordan den øverste ledelsen av kommunen selv ikke har nok kunnskap om barnevernet. Hvordan skal en da få til en endring i samarbeidet med de andre etatene underlagt kommunen? Jeg er kritisk til strukturen og organiseringen underlagt kommunens ansvar. Tilbakemeldinger og uttalelser fra både barnevernet og barnehager tilsier at de trenger mer oppfølging fra kommunen for å sikre at alle ansatte og ledere har lik informasjon og kunnskap. Statens helsetilsyn blir referert til i proposisjon 73 L (Barne- og familiedepartementet,2016–2017) og sier at «svak styring og ledelse er en betydelig kilde til svikt i det kommunale barnevernet». Videre trekker de også frem mangler blant nyansatte i barnevernet som ikke fikk ordentlig opplæring i hvordan behandle alvorlige saker. Nils bor i en liten kommune der ressursene er betydelige færre enn i større byer. Staten har gitt kommunen til Nils ansvar for å utføre og sikre at han får hjelpen han trenger. Christiansen og Kojan (2016,s.28) trekker frem hvordan systemkompleksiteten kan ha stor betydning for barn som Nils, og at det dessverre ikke utføres lik hjelp. Jeg vil si dette ansvaret er alvorlig og stort, og at det ikke er rom for større svikt i samarbeidet mellom etatene.

4.7 Kommunen som støttespiller

Bufdir (2019) er opptatt av hvordan samarbeidsavtaler skal sikre at det foregår en kompetanseutvikling og informasjonsdeling blant lederne i kommunen, barnevernet,

barnehager etc. Hvis det er organisert jevnlig møter med lederne fra barnevernet og barnehagene i kommunen, vil en i større grad sikre kompetansen og kunnskapen om hverandres mandat. Flere av mine lærere ved NTNU har stilt oss spørsmål om vi tenker at staten egentlig ser sitt ansvar eller bør endre måten barnevernet er organisert på? Den diskusjonen tror jeg det er viktig at politikere tar, for barnas beste. Barn som Nils har like stor rett til hjelp som andre barn i større byer som Trondheim eller Oslo. Christiansen og Kojan (2016,s.100) viser at barn får ulik hjelp, og svikten i samarbeidet er større enn man ønsker å tro. Tar staten egentlig denne svikten på alvor (NOU 2017:12,s.94)? Jeg vil videre trekke frem andre faktorer som jeg tror kan påvirke samarbeidet.

4.8 Kommunikasjon- og relasjonskompetanse fremmer samarbeid

Helt fra barn er små øves det på samarbeid. Jeg husker da jeg selv gikk i barnehagen hvor vi hadde øvelser blant barna da samarbeid var tema. Det var ikke alle som klarte å samarbeide like godt, og da måtte pedagogene i barnehagen styrke relasjonen dem imellom. En tredjepart som kom inn og så hva som ikke fungerte, stilte noen spørsmål som handlet om å forstå den andre, og veilede til en bedre relasjon. Jeg vil drøfte nærmere hvordan relasjon og kommunikasjon preger og fremmer et samarbeid.

Det jeg ønsket å illustrere over er at samarbeid er en del av hverdagen vår, både privat og på de fleste arbeidsplasser. Hvor godt samarbeidet er, avhenger ofte av hvor sterk relasjonen og relasjonskompetansen er (NOU, 2017:12,s.56). Er barnehageansatte og barnevernsarbeidere bevisst hvordan deres personlige kompetanse bidrar til å styrke eller svekke relasjonen dem imellom? Jeg har møtt flere fagarbeidere hvor jeg har lagt merke til at personen er lite bevisst på hvordan han eller hun påvirker kommunikasjonen oss imellom. Si at pedagogen Silje for eksempel ikke er bevisst hvordan hun ofte havner i forsvar ved konstruktiv kritikk fra styreren. Dette kan være et resultat av at hun hele oppveksten fikk skyldfølelse av moren sin for ikke å gjøre ting godt nok. Slike opplevelser kan påvirke oss i voksen alder og er med på å danne den personlige kompetansen vår (Skau,2011,s.60-62). Hvis ikke Silje bearbeider og bevisstgjør sine egne erfaringer fra barndommen, vil det prege hvordan hun selv kan reagere i liknende situasjoner som voksen.

4.9 Kan vi kalle det en relasjon?

En relasjon kan være sårbar og trenger tid for å pleies. I en relasjon trenger mennesker å oppleve toveis tillit og trygghet. Røkenes og Hanssen (2006,s.7) sier at vi må prøve å forstå de menneskene vi møter, og vi må samhandle med dem på en god og hensiktsmessig måte. Slik

er veien mot en stø relasjon. Jeg tror at relasjonen mellom barnevernet og barnehagen er en av de viktigste og mest avgjørende faktorene for et godt samarbeid. Det er også viktig å ha med seg hvordan kommunikasjon og relasjon henger tett sammen. «Barnehagestyrere vurderer samarbeidet med barnevernet som dårligst når det gjelder samarbeid» blir det gjengitt fra Børhaug og Moen (2014). Noe av det som trekkes frem som grunnlag for denne påstanden er kontrollfunksjonen barnevernet har. Den bygger ikke opp en kultur for et trygt samarbeidsmiljø og en tillit i relasjonene mellom foreldre, barnehage og barnevern. Dette opplever også flere barnevernsarbeidere er en utfordring for å danne en god relasjon. Kinge (2012,s.53) gjengir fra NOU 2009:22 som tar for seg hvordan maktbalansen mellom barnevernet og barnehagen kan oppleves skjev og derfor bidra til å svekke tilliten i relasjonen til barnevernet. Barnevernet er en hjelpeetat samtidig som de også er en kontrolletat. For et barn er det viktig at barnevernet har mandatet og rett til å kontrollere i ulike tilfeller. Det skaper rettssikkerhet og beskytter barn som er spesielt sårbare. Likevel kan kontrollfunksjonen være et hinder for kommunikasjonen mellom etatene. Min praksisveileder hadde forståelse for at barnehagen kunne oppleve mistillit til hvordan barnevernet brukte kontrollfunksjonen i flere tilfeller. Hun var opptatt av hvordan en trygg relasjon til barnehagen kunne minske mistilliten og skape en større, felles forståelse. Hjelp og kontroll kan i flere sammenhenger være motsetninger. Jeg vil videre fortsette å bruke casen med Nils for å illustrere noen poeng.

4.10 Mangel på tillit i relasjonen

Si at pedagogen Silje og styreren i barnehagen har kunnskap om symptomer hos barn som lever under omsorgssvikt. De opplever de har grunn til å tro at Nils ikke har det helt som han skal. Samtidig har styreren dårlig erfaring fra et samarbeid med barnevernet for noen år tilbake. Hun har ikke hatt så mye med barnevernet å gjøre siden den gang. I lys av styrerens opplevelse med barnevernet, påvirkes hennes virkelighetsbilde og deretter hennes videre valg (Skau,2011,s.60-62). Mistilliten og frykten hun har for at de ikke gjør en god jobb, er en faktor som her kan få store konsekvenser for Nils sitt beste. Den gode relasjonen barnehagen allerede har til foreldrene til Nils gjør det enda mer utfordrende å melde bekymring (Keilman,2017,s.161). Styreren får tanker som: «hva hvis det Nils sier ikke er sant? Jeg kjenner jo foreldrene så godt fra før. Søsknene hans oppførte seg helt likt. Hvis det uansett er sant, kan vi ikke være sikre på at barnevernet finner ut av det. Da står vi igjen som syndebukken. Foreldrene mister all tillit til oss og Nils bytter kanskje barnehage». Dette er tanker og spørsmål jeg har hørt flere barnehageansatte i praksis stille seg i slike situasjoner.

Jeg forstår på den ene siden at det kan oppleves skummelt å gi fra seg sårbar informasjon om et barn en er glad, til noen «fremmede». Samtidig kan den barnehageansatte gjøre barnet en bjørnetjeneste hvis en ikke melder ifra på grunn av frykt for å konfrontere ubehageligheter (ibid.). Når det er mistanke om vold eller overgrep skal ikke foreldre varsles om at barnevernet kontaktes (Christiansen & Kojan,2016,s.123). Dette kan bety et ubehagelig brudd på relasjonen mellom barnehagen og foreldre, da de fleste foreldre mister all tillit til barnehagen etter noe slikt. Moe(2015) stiller spørsmål rundt om barnehageansatte har en slik lojalitet til foreldre at de i noen sammenhenger blir oppmerksomhetsblinde. Jeg vil påstå at et slikt eksempel styrker Bratterud og Emilsen (2011) sine forskningsfunn om at barnehageansatte trenger bredere handlingskompetanse i slike situasjoner (gjengitt i Moe,2015,s.8). Keilman (2017) stiller likevel spørsmål om handlinger blir til barnets beste hvis tilliten fra foreldre og til barnehagen blir brutt. Konsekvensene kan være store. Det kan bli barnet som kommer dårligst ut av den betente situasjonen, og samarbeidet mellom barnehagen og foreldrene vil være utfordrende (s.161). Dette er spørsmål som ingen har en fasit på. Jeg undrer meg over om dette bruddet ville opplevdes noe enklere for barnehagen, hvis relasjonen deres til barnevernet var både tryggere og sterkere?

4.11 Hva skal til for at barnehagestyrerne får ønsket sitt oppfylt?

Som jeg nevner i punkt 3.15 vises det til at 80% av barnehagene fra undersøkelsen ønsket et tettere samarbeid med barnevernstjenesten (Moe,2015,s.8). Slike resultater ser jeg på som motivasjon (Kinge,2012,s.47). En god start for et bedre samarbeid. I rapporten til Moe(2015,s.8) blir det også trukket fram at alle informantene som ble spurt, sier at «økt kjennskap til hverandre gjør det lettere å samarbeide». Et felles ansvar, mener jeg. Når lovverket ikke gir en spesiell etat ansvaret, bør kanskje alle ta hver sin del (ibid.s.45)? Jeg tror ansatte i både barnehagen og barnevernet burde jobbet jevnlig med å bli kjent, ansikt til ansikt, slik at de er godt rustet hvis en krevende sak oppstår. Slik som jeg øvde meg på å samarbeide da jeg selv gikk i barnehagen, trenger også voksne, kompetente fagarbeidere, å øve. Kinge (2012) sier at det er viktig å jobbe med relasjonen og ulike avklaringer i et samarbeid før den krevende og stressfylte tiden kommer. «Det er i fredstid de gode samarbeidsrutinene kan bli lagt,»(s.45). Det krever både tid og ressurser fra begge etatene, men en vil få igjen for arbeidet når de komplekse sakene dukker opp. Moe(2015) uttrykker hvordan etatene har et felles ønske om at arbeidet skal starte tidlig i en bekymrings sak. Her kommer viktigheten i å ha en trygg relasjon frem. Hvis etatene er vant til å kommunisere, og har kunnskap om hverandres mandat og roller, vil terskelen være lavere for å involvere

barnevernet tidlig (Haugen,Paulsen & Berg,2012, s.9). Som beskrevet i punkt 3.15 opplever barnevernet at barnehager ofte melder for sent i en prosess. Hvis barnehagen har kjennskap til hvilke folk som sitter på andre siden av telefonen, vil de kanskje tørre å samarbeide med barnevernet i en tidligere fase av bekymringen (Baklien,2010,s.243).

4.12 Forebygg relasjonen

Moe(2015) oppsummerer rapporten og funnene sine med lite overraskende resultater. Betydningen av en god relasjon mellom etatene og lederne seg imellom, fremmer samarbeidet(ibid.s.8-9). Ansatte sier de trenger støtte i de mer komplekse sakene for å kommunisere hensiktsmessig. Kinge (2012,s.44) trekker også inn hvordan koordinatorrollen bidrar til å støtte ansatte i komplekse saker. Denne rollen kan gi etatene og den enkelte ansatte trygghet for hvilket ansvar hver og en har. Det kan lett oppstå misforståelser når det brenner i en sak. Her vil koordinatoren kunne formidle tydelige beskjeder slik at alle opplever kommunikasjonen som forståelsesfull og målrettet. Foreldre som en tredjepart vil også kunne oppleve mer oversikt ved en kjent koordinator inn i bildet (Barnevernloven,1992,§1-7). På den andre siden vil relasjonen til barnevernet bli sårbar hvis det er få kjente ansikt både barnehagen og foreldrene forholder seg til. Haugen et.al (2012,s.30) beskriver hvordan flere brukere i samarbeid med barnevernet har kjent på frustrasjon rundt hyppig utskiftning av saksbehandlere. Dette bruddet på tillit vil kunne skape mistillit og negative holdninger til barnevernet i senere samarbeid. Moe (2015) trekker derfor frem at det er viktig for samarbeidet med foreldre at barnevernet kobles tidlig på i en bekymring. Dette vil da si bekymringer som ikke omhandler vold eller overgrep. Skepsisen som mange foreldre har til barnevernet i utgangspunktet, vil kanskje ikke rekke å blusse like mye opp ved tidlig samarbeid. For barnehagen kan dette også føre til en lettere relasjon til foreldrene de møter hver eneste dag i barnehagen. Å minimere ubehageligheter vil være nyttig for samarbeidet og relasjonen videre (Christiansen & Kojan,2016,s.199). Jeg vil også tro at relasjoner til flere saksbehandlere vil skape trygghet med tanke på de hyppige utskiftningene. Samtidig som en fast koordinator vil være hensiktsmessig i flere tilfeller. Informasjonsflyt fra barnevernet og koordinatoren vil i denne delen av fasen være to nyttige og viktige faktorer. På den andre siden er dette en av de mer utfordrende sidene ved barnevernsarbeid. Jeg vil derfor til slutt drøfte hvordan informasjon kan påvirke et samarbeid.

4.13 Informasjon skaper samarbeid

«Barnevernet gjemmer seg bak taushetsplikten,» er en kommentar jeg fikk høre av en barnehageansatt. Han var frustrert over informasjonen barnehagen opplevde de manglet i

alvorlige saker. Informasjon er en viktig del av kommunikasjonen mellom barnevernet og barnehager, og er en forutsetning for et godt samarbeid (Helsedirektoratet,2015,s.18). I praksisperioden min pratet jeg med en barnehageansatt som bekreftet forskningsresultatene til Baklien (2010,s.239). Hun opplevde hun skulle gi barnevernet alt de trengte for å utføre deres arbeid, men ble selv etterlatt med lite informasjon og veiledning i hvordan følge opp barnet. Hun ønsket et tettere samarbeid og jevnlig telefonsamtaler der barnevernet oppdaterte om hvordan arbeidet deres gikk. Samtidig som hun selv hadde behov for å komme med oppdatert informasjon om barnets situasjon eller få svar på uopplarte spørsmål. Barnevernet har en strengere taushetsplikt enn barnehagen, men de har likevel ulike muligheter til å utveksle informasjon for barnets beste. Barnevernloven §3-2 plikter barnevernet å samarbeide med andre sektorer og forvaltningsnivåer når samarbeidet kan bidra til å fremme barnets situasjon og beste (Barnevernloven,1992,§3-2). Her vil jeg påstå det er en åpning som barnevernet kan bruke hyppigere. Da jeg var i praksis opplevde jeg det var få som «turte» å bryte taushetsplikten i saker der det kunne vært for barnets beste at barnehagen ble informert. Jeg opplevde dem som tryggere på lovverket enn kollegaene, og de visste hvordan de skulle begrunne beslutningen de tok. Dette tar meg tilbake til hvor viktig kunnskap og kompetanse hos de ansatte er, samt oppfølging av ledelsen for å trygge arbeidet de gjør. Det er livet til enkeltbarn det er snakk om. En barnehagestyrer fortalte meg at informasjonen som kom fra barnevernet var ekstremt nyttig for å veilede og trygge de som jobbet tettest på barnet. «Vi ser jo barnet hver dag og står i utfordringene vi har meldt bekymring om. For oss i barnehagen er det viktig med informasjonsflyt fra barnevernet for at vi skal kunne gi barnet best oppfølging. Selvfølgelig innenfor de lover og regler som gjelder».

4.14 Hindrer taushetsplikten informasjonsflyt?

Taushetsplikten er noe jeg opplever blir trukket frem som et av de største hindrene for informasjonsdeling- og blir slik et hinder for samarbeid. “Hensynet til å sikre at barn som har behov for det mottar nødvendig hjelp, står i motsetning til hensynet til personlig integritet og personvern,” beskrives det i NOU 2016:16 (s.122). En slik uttalelse tyder på at dette er en utfordring og et stort spørsmål om hvem som skal bli tatt hensyn til. Barnevernet og andre etater uttrykte i flere år at taushetsplikten var til hinder for et godt samarbeid, og dermed ble det i 2009 endringer i lovverket (Barne- og likestillingsdepartementet,2009,s.20). Rutiner for tilbakemelding fra barnevernet ble mer strukturert (Barnevernloven §6-7a). Men ifølge barnehagestyrere (Baklien,2010,s.239) er det enda en vei å gå for en optimal informasjonsflyt. Som nevnt i punkt 3.5 har barnevernet i flere situasjoner muligheten til å utlevere mer

informasjon til barnehagen. Ut ifra det vi vet om kommunikasjon og relasjonskompetanse vil jeg påstå det beste er å ha en jevnlig dialog med foreldre, så langt det går. Samtidig har barnevernet muligheten til å samarbeide og gi informasjon til barnehagen tross foreldrenes nekt til samarbeid (Barnevernloven,1992,§6-7). I saker der foreldre er informert om bekymringen fra start, vil mest sannsynlig både de og barnehagen sitte med et behov for informasjon (Haugen,et.al.,2012,s.9). Si at casen til Nils ikke handlet om noe så akutt som vold, men bekymring for hvordan faren til Nils stadig hadde sinneutbrudd. Jeg tror at foreldrene til Nils her kunne opplevd både barnehagen og barnevernet som en større ressurs i samarbeidet dem imellom, enn andre har erfart, hvis de fikk mer informasjon (Baklien,2010,s.241). Jeg tror også dette forutsetter at barnevernet først forklarer foreldrene hvilke muligheter barnehagen har til å følge opp barnet deres hensiktsmessig, hvis de får mer informasjon. Allerede her kan foreldres samtykke om å fritas fra taushetsplikten åpne for samarbeid. Jeg undrer meg over om barnevernsarbeidere har gode nok rutiner på å spørre foreldre om noe slikt, i en tidlig fase. Kan informasjon i en tidlig fase bidra til å endre mistilliten til barnevernet sitt arbeid (Baklien,2010,s.239)?

5.0 Avslutning

I denne oppgaven har jeg skrevet om det komplekse og utfordrende samarbeidet mellom barnevernstjenesten og barnehagen. Jeg har belyst noen av faktorene som kan påvirke prosessen i samarbeidet for barnets beste. Bestemmelsene i barnevernloven og forvaltningsloven kan oppleves noe uklare når arbeidet skal utføres i praksis. Det er flere faktorer jeg har funnet ut at påvirker samarbeidet mellom barnevernet og barnehagen; 1)mangel på kunnskap og kompetanse om andres mandat, 2)uklarheter av ledelse- og kommuneansvar, 3)frykt for et skadelidende foreldresamarbeid og personlig ubehagelighet, 4)mistillit og uoppklarte, dårlige erfaringer, og 5)ulike tolkninger av taushetsplikten.

Det kan naturligvis være flere faktorer som vil kunne påvirke samarbeidet, enn de jeg har valgt å fokusere på.

Etter å ha dykket dypere ned i hvordan hele systemet henger sammen, sitter jeg igjen med fler tanker. Jeg opplever at faktorene henger tett sammen. Har barnehagen lite kunnskap om mandatet til barnevernet kan det svekke tilliten dem imellom. Er dette tilfelle vil ikke manglende informasjon i samarbeidet skape mer trygghet. Et slikt grunnlag er med på å påvirke relasjonen og måten en kommuniserer på. Faktorene avhenger av hverandre, noe som kan gi ulike utslag. Delås (2011,s.84) påpeker at “(...) utdanningsinstitusjonene i høyere grad

må prioritere å arbeide med den personlige kompetansen”. Dette virker fornuftig. Vi må øve tidlig og bli mer bevisste hva vi bærer med oss inn i relasjoner. Dette vil også være styrende for hvor langt en kommer med våre teoretiske kunnskaper. Jeg tror etatene selv må begynne å endre tankemønstrene sine. Hvis ansatte eller fagarbeidere opplever det mangler systemer som sikrer at barn får dekket behovene sine, bør de ta tak i dette selv. Jeg tror en må starte smått; ta en prat over en kaffe, ha humor og åpne opp for dem rundt. Vi som jobber for barnets beste må bidra til å sette ord på det som er utfordrende, si ifra til dem det gjelder på en god måte og snakke om det som ikke fungerer.

6.0 Litteraturliste

- Aamodt, L. G. (2005). *Familien mellom mange hjelpere*. Bergen: Fagbokforlaget
- Baklien, B. (2010). Skole, barnehage, barneverntjeneste- bilder av “de andre” hindrer samarbeid. *Norges barnevern*, 86(4), 236-244.
<https://www.idunn.no/tnb/2009/04/art03>
- Barne- og familiedepartementet. (1991). *FNs konvensjon om barnets rettigheter*. Hentet fra: http://barneombudet.no/wp-content/uploads/2013/09/fns_barnekonvensjon.pdf
- Barne- og likestillingsdepartementet. (2009). *Til barnets beste – samarbeid mellom barnehagen og barneverntjenesten*. Hentet fra: <https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kd/vedlegg/barnehager/veileder/veileder-til-barnets-beste-2009.pdf>
- Barnehageloven. (2005). Lov om barnehager (LOV-2005-06-17-64). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-06-17-64>
- Barnelova. (1981). Lov om barn og foreldre (LOV-1981-04-08-7). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-04-08-7?q=barneloven>
- Barnevernloven. (1992). Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1992-07-17-100>
- Bufdir. (2018, 06.april). Omsorgssvikt. Hentet fra: https://bufdir.no/Nedsatt_funksjonsevne/Vern_mot_overgrep/Vold_og_overgrep_mot_barn_og_unge_med_funksjonsnedsettelse/Tegn_pa_vold_og_overgrep/Omsorgssvikt
- Bufdir (2019, 24.september). Barnevernets ansvar og organisering. Hentet fra: https://bufdir.no/Barnevern/Fagstotte/Samarbeid_mellom_helse_og_barnevern/Tilbud_og_tjenester/Barnevernets_organisering/
- Bunkholdt, V. & Kvaran, I. (2015). *Kunnskap og kompetanse i barnevernsarbeid*. Oslo: Gyldendal
- Christiansen, Ø. (red.). & Kojan, B. H. (red) (2016). *Beslutninger i barnevernet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Dalland, O. (2012). *Metode og oppgaveskriving*. (5.utg.) Oslo: Gyldendal
- Damsgaard, H. L. (2019). *Studentlivskvalitet*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Delås, G. M. (2011). Bevisstgjøring av personlig kompetanse. *Uniped*. 34(4), 82-88. 82–88. Hentet fra:

- https://www.idunn.no/file/pdf/66754175/bevisstgjoering_av_personlig_kompetanse_hvorfor_bevisstgjoer.pdf
- Eide, H. & Eide, T. (2007). *Kommunikasjon i relasjoner- Samhandling, konfliktløsning, etikk*. (2.utg.) Oslo: Gyldendal
  - Forvaltningsloven. (1967). Lov om behandlingsmåten i forvaltningssaker (LOV-1967-02-10). Hentet fra: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1967-02-10?q=forvalt>
  - Gry Mette D. Haugen, G.M.D, Paulsen, V og Berg, B. (2012). *Foreldre og barns erfaringer i møte med barneverntjenesten i Trondheim kommune*. Hentet fra: <https://samforsk.brage.unit.no/samforsk-xmlui/bitstream/handle/>
  - Helsedirektoratet. (2015). *Samarbeid mellom barneverntjenester og psykiske helsetjenester til barnets beste*. (Rundskriv 21/2015). Hentet fra: <https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/samarbeid-mellom-barneverntjenester-og-psykiske-helsetjenester-til-barnets-beste/>
  - Keilman, E. (2017). En bekymringsprosess full av utfordringer. *Norges barnevern*. 94(3), 154-165. https://www.idunn.no/file/pdf/66990198/en_bekymringsprosess_full_av utfordringer_-_pedagogiske_led.pdf
  - Kinge, E. (2012). *Tverretattlig samarbeid omkring barn*. Oslo: Gyldendal.
  - Kvello, Ø. (2010). *Barn i risiko – Skadelige omsorgssituasjoner*. Oslo: Gyldendal.
  - Lie, E. (2017, 22.mars). *Tverrfaglig og tverretattlig samarbeid*. Hentet fra: https://prezi.com/rdwxxyifels_w/tverrfaglig-og-tverretattlig-samarbeid/
  - Lindboe, K. (2012). *Barnevernrett*. (6.utg.) Oslo: Universitetsforlaget
  - Lone, J. A. & Værnor, K. V. (2019). Samarbeidskultur på oppvekstfeltet i norske kommuner. *Stat og styring*. 29(3), 61-64. https://www.idunn.no/file/pdf/67145822/samarbeidskultur_paa_oppvekstfeltet_i_norske_kommuner.pdf
  - Løvås, V. B. & Svalsrød L. B. (2015). *Erfaringer med og betingelser for tverrfaglig samarbeid*. (Mastergradsavhandling). Høgskolen i Østfold: Oslo. Hentet fra: <https://hiof.brage.unit.no/hiof-xmlui/bitstream/handle/>
  - Malt, H. (2019). Mishandling. *Store medisinske Leksikon*. Hentet fra: <https://sml.snl.no/mishandling>
  - Moe, T. (2015). Når ledelse gjør forskjell - Ledelse som virkemiddel for å styrke samarbeidet mellom barnevern og barnehage for implementering av tidlig intervensjon. *Norges Barnevern*, 92 (01), 237-234. Hentet fra

[https://www.idunn.no/tnb/2015/01/naar_ledelse_gjoer_forskjell -
ledelse_som_virkemiddel_for_aa](https://www.idunn.no/tnb/2015/01/naar_ledelse_gjoer_forskjell_-_ledelse_som_virkemiddel_for_aa)

- NHI. (2019, 18.juni). *Omsorgssvikt og barnemishandling*. Hentet fra:
<https://nhi.no/sykdommer/barn/sosiale-problemer/barnemishandling/>
- NOU 2016:16. (2016). *Ny barnevernslov*. Hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/contentassets>
- NOU 2017:12. (2017). *Svikt og svik*. Hentet fra:
<https://www.regjeringen.no/contentassets/a44ef6e251cd44339658848>
- Regjeringen (2019, 4.april). Barnas beste i sentrum. Hentet fra
<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/ny-barnevernslov/id2639061/>
- Røkenes, O.H. & Hanssen, P.H. (2012) *Bære eller bryte*. (2.utg.) Bergen:
Fagbokforlaget
- Røkenes, O.H. & Hanssen, P.H. (2012) *Bære eller bryte*. (3.utg.) Bergen:
Fagbokforlaget
- Skau, G.M. (2011). *Gode fagfolk vokser, personlig kompetanse som utfordring?*
(4.utg.) Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- SSB. (2019, 3.juli). Barnevern. Hentet fra: [https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-
kriminalitet/statistikker/barnevern](https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/statistikker/barnevern)
- Tjora, A. (2019). Sosialkonstruktivisme. *Store norske leksikon*. Hentet fra:
<https://snl.no/sosialkonstruktivisme>

